

Εναλλακτικά

Η εκσυγχρονιστική παρένθεση

ΤΟ σενάριο της «δεξιάς παρένθεσης» αξίζει μια μελλοντική υποσημείωση στην ελληνική πολιτική ιστορία της πρώτης δεκαετίας του 20ού αιώνα.

Σύμφωνα με το σενάριο αυτό, το ΠΑΣΟΚ, κουρασμένο από τη φθορά του χρόνου, δεν θα μπορούσε να ανακόψει τη νίκη της Ν.Δ. στις βουλευτικές του 2004.

Εχει κάποια σχέση το σενάριο αυτό με την αλήθεια; Έχει, ως προς το σκέλος της ταξέας κυβερνητικής φθοράς.

Αλλά αυτά είναι υποθέσεις. Η ουσία είναι ότι η νέα ηγεσία δεν επέδειξε τον βολονταρισμό που προϋπήθετε το σχέδιο της «δεξιάς παρένθεσης».

Έτσι, όταν ο Πρωθυπουργός πρότεινε τον Κάρλο Παπούλια την περασμένη Κυριακή το βράδυ, ο Παπανδρέου έσπευσε να τον απορροφήσει.

Κώστας Σημίτης και Κώστας Καραμανλής στην τελετή παράδοσης και παραλαβής του Μεγάρου Μαξίμου στις 10 Μαρτίου 2004.

σε να συναινέσει δημοσίως πριν περάσει καλά - καλά μία ώρα. Άλλωστε, ο πρώην υπουργός Εξωτερικών ήταν ένα πρόσωπο που το ΠΑΣΟΚ μπορούσε να ψηφίσει χωρίς να φαίνεται ότι συνθηκολογεί.

ΣΤΗΝ πραγματικότητα, αυτό που φαίνεται να ισχύει δεν είναι η «δεξιά παρένθεση». Είναι η «εκσυγχρονιστική παρένθεση».

Αμφίθυμος είναι - το λιγότερο - και ο Γιώργος Παπανδρέου απέναντι στην πολιτική παρακαταθήκη που προκάτοχε τον στην προεδρία του ΠΑΣΟΚ.

Όπως πάντα στην πολιτική, οι επιλογές λειτουργούν συμβολικά. Επιλέγοντας τον Κάρλο Παπούλια, ο Κώστας Καραμανλής γυρίζει συνειδητά το ρολόι της πολιτικής ζωής στο 1995.

Ο Παπανδρέου ψήφισε Παπούλια για τακτικούς λόγους. Έτσι όμως όπως εξελίσσονται τα πράγματα, είναι μια επιλογή που ταιριάζει στο ΠΑΣΟΚ του Γιώργου πολύ περισσότερο από ό,τι θα ταιριάζει ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας ο Κώστας Σημίτης.

Τελικά, η παρένθεση ήταν η εκσυγχρονιστική οκταετία 1996-2004...

Κώστας Σημίτης και Κώστας Καραμανλής στην τελετή παράδοσης και παραλαβής του Μεγάρου Μαξίμου στις 10 Μαρτίου 2004.

«Τορπίλες» η ανεργία και η ακρίβεια

Το τέλος της «περιόδου χάριτος» υπό το πρίσμα της διαχρονικότητας

Δύο είναι οι βασικές και αλληλοσυμπληρωόμενες διαπιστώσεις που προκύπτουν από την ανάλυση των πρόσφατων δημοσκοπήσεων και ιδιαίτερα από την εκτενεί και διαχρονική έρευνα «Τάσεις» της MRB (βλ. «ΤΑ ΝΕΑ», 15.12.2004).

Σε αντίθεση με το σαφώς θετικό κλίμα που επικράτησε μετά την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην εξουσία το 1981, και το οποίο σε γενικές γραμμές διατηρήθηκε περίπου για μια πενταετία, από τα τέλη της δεκαετίας του '80 και μετά η εκτίμηση των πολιτών για την εκάστοτε κυβερνητική πολιτική κινείται σταθερά με αρνητικό πρόσημο.

Η διαπίστωση αυτή τεκμηριώνεται αβίαστα αν εξελεσθεί κανείς διαχρονικά τον κυριότερο δείκτη που αποτυπώνει την κυβερνητική δημοτικότητα («πόσο ικανοποιημένοι αισθάνεστε από τη λειτουργία της κυβέρνησης»).

Δύο βασικές και αλληλοσυμπληρωόμενες διαπιστώσεις από τη διαχρονική έρευνα των δημοσκοπήσεων

Ακολούθησε μια δωδεκάμηνη περίπου περίοδος εντονότατης απαξίωσης της κυβερνητικής πολιτικής, η οποία κορυφώθηκε τις μέρες του Ήνωση, με τον δείκτη να προσεγγίζει το -60,0%, το οποίο αποτελεί μέχρι σήμερα ιστορικό (αρνητικό) ρεκόρ.

Δύο βασικές και αλληλοσυμπληρωόμενες διαπιστώσεις από τη διαχρονική έρευνα των δημοσκοπήσεων

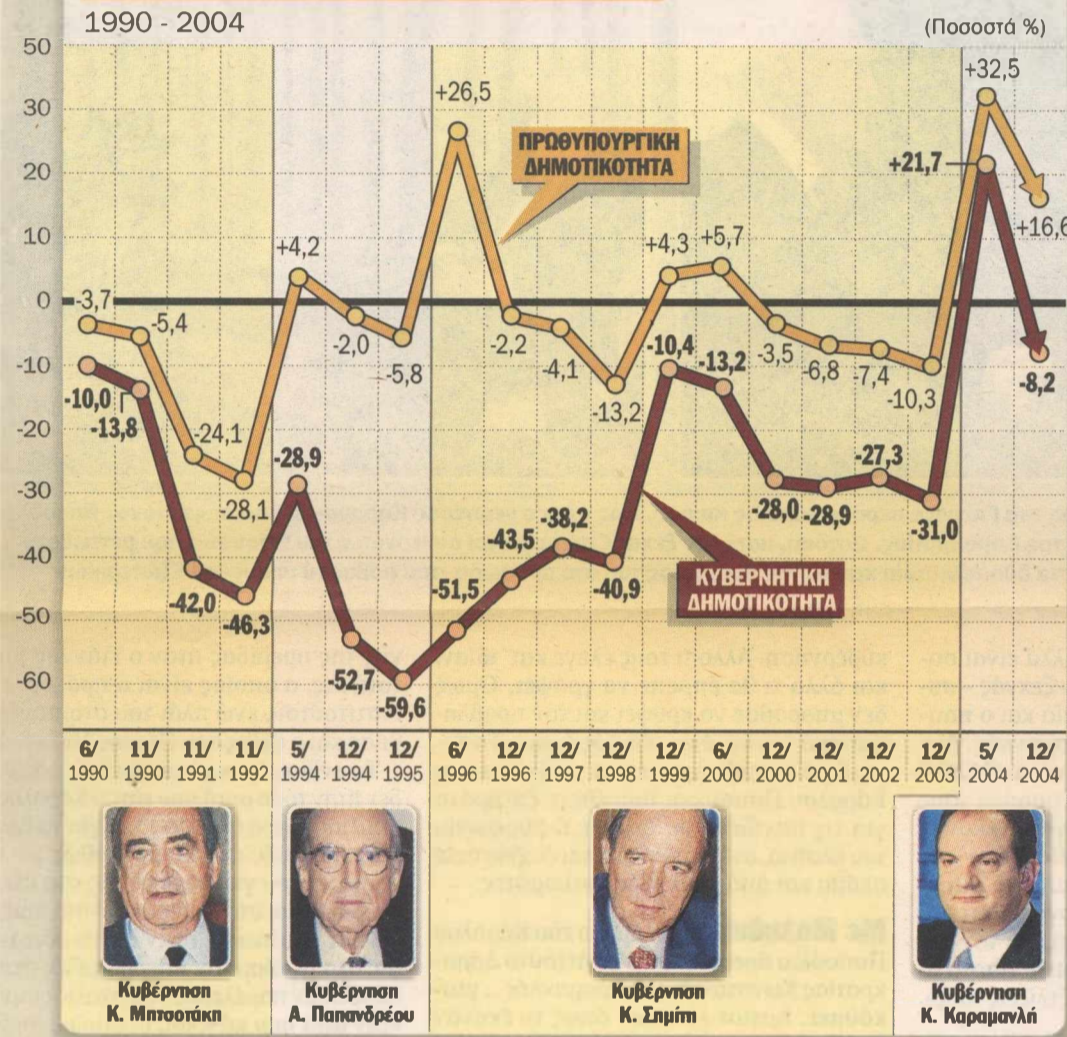
Η τεκμηρίωση. Η διαπίστωση αυτή τεκμηριώνεται αβίαστα αν εξελεσθεί κανείς διαχρονικά τον κυριότερο δείκτη που αποτυπώνει την κυβερνητική δημοτικότητα («πόσο ικανοποιημένοι αισθάνεστε από τη λειτουργία της κυβέρνησης»).

Εννέα μήνες μετά την εκλογική νίκη της Ν.Δ., η κυβερνητική δημοτικότητα έχει μεταφερθεί στον χώρο της αρνητικής αξιολόγησης

Βέρνηση υπό το μηδέν

που αναφέρονται, με πρωτόγνωρα ποσοστά, ως σημαντικότερα προβλήματα

Κυβερνητική και πρωθυπουργική δημοτικότητα

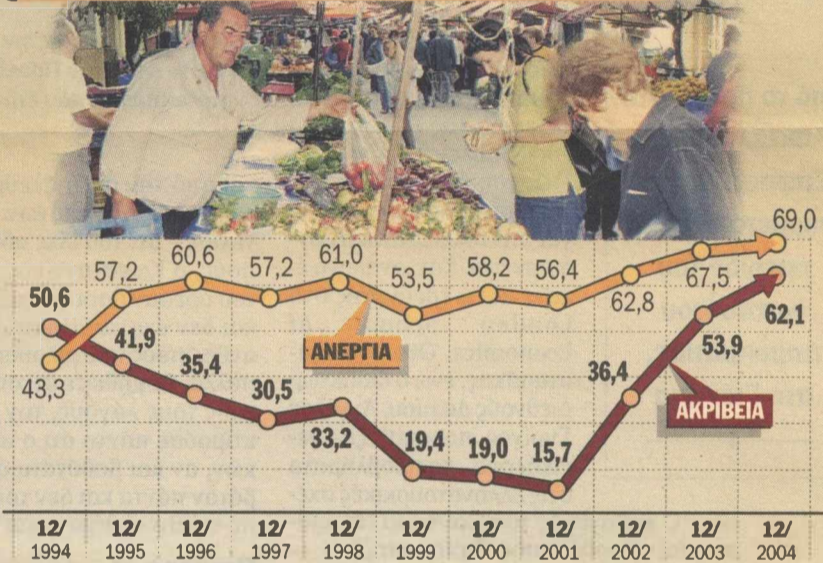

Πηγή: «Τάσεις» της MRB

Κυβερνητική δημοτικότητα

Η εξέλιξη των ποσοστών (%) της ανεργίας και της ακρίβειας ως σημαντικότερων προβλημάτων

ΤΑ ΝΕΑ

τική δημοτικότητα, το οποίο απλά κατόρθωσε να περιορίσει, λίγο πριν και λίγο μετά τις εκλογές του 2000, σε σχετικά ανεκτά επίπεδα (περίπου -10,0%). Σε καμιά όμως στιγμή οι κυβερνήσεις Σημίτη δεν μπόρεσαν να απολαύσουν μια, έστω και περιορισμένη διάρκεια, «περιόδου χάριτος» ούτε και να κεφαλαιοποιήσουν τη σχετικώς υψηλή δημοτικότητα του πρωθυπουργού.

Η ερμηνεία της ευφορίας. Η σύντομη αυτή αναδρομή ερμηνεύει εν μέρει την έκρηξη ευφορίας που προκάλεσε η κυβερνητική εναλλαγή τον περασμένο Μάιο. Για πρώτη (και όπως φάνηκε μοναδική) φορά, έπειτα από 15 τουλάχιστον χρόνια, η κυβερνητική δημοτικότητα καταγράφηκε τον περασμένο Μάιο σε εξαιρετικώς υψηλά επίπεδα (48,8% θετικές κρίσεις και μόνο 27,1% αρνητικές), παρόμοια των οποίων δεν είχαν μέχρι τώρα παρατηρηθεί παρά μόνο στην αρχή της δεκαετίας του '80.

Σήμερα όμως, εννέα μήνες μετά την εκλογική νίκη της Ν.Δ., η εικόνα αυτή έχει μεταβληθεί δραματικά και η κυβερνητική δημοτικότητα έχει μεταφερθεί και πάλι στον χώρο της αρνητικής αξιολόγησης. Βέβαια, η σημερινή κυβερνητική

δημοτικότητα εξακολουθεί να διατηρείται σε σχετικά υψηλά επίπεδα (θετικές κρίσεις 37,7%), ανώτερα από τα αντίστοιχα που κατέγραφαν οι κυβερνήσεις Σημίτη, ακόμη και την επαύριο της νίκης του ΠΑΣΟΚ το 2000 (θετικές κρίσεις 36,1% τον Ιούνιο του 2000). Επιπλέον, οι αρνητικές κρίσεις για τη σημερινή κυβέρνηση (45,9%), διατηρούνται σε επίπεδο χαμηλότερο του 50% (κάτι που οι κυβερνήσεις Σημίτη είχαν πετύχει μόνο την περίοδο των εκλογών του 2000), και κυρίως δεν συγκεντρώνονται στην απόλυτη απώρριψη («καθόλου καλή»), αλλά ισομοιράζονται με μια μετριοπαθή αρνητική αξιολόγηση («όχι και τόσο καλή»). Παρ' όλα αυτά όμως, το γεγονός και μόνον ότι τα εκκρεμές της κυβερνητικής δημοτικότητας επανήλθε στις παγιωμένες πλέον κανονικές της αρνητικής αξιολόγησης σηματοδοτεί το τέλος μιας παρατεταμένης και πρωτοφανούς, για τα σύγχρονα ελληνικά δεδομένα, «περιόδου χάριτος».

Η εξαίρεση. Εξαίρεση στο σχήμα αυτό εξακολουθεί πάντως να αποτελεί η υψηλή πρωθυπουργική δημοτικότητα, η οποία φαίνεται να αναδεικνύεται στο ισχυρότερο στοιχείο της νέας διακυβέρνησης. Αρχίζει έτσι να διαμορφώ-

νεται ένα μοντέλο διακυβέρνησης, παρόμοιο με αυτό που χαρακτήριζε σταθερά την οκταετία Σημίτη, με τον πρωθυπουργό να αποστασιοποιείται από την κυβέρνηση της οποίας προϊστάται.

Το ζήτημα βέβαια και στο σημείο αυτό είναι η διάρκεια που μπορεί να έχει μια μοναχική πορεία της πρωθυπουργικής δημοτικότητας. Ιδιαίτερα μάλιστα από τη στιγμή που καθοριστικό ρόλο για την αξιολόγηση της κυβερνητικής λειτουργίας αποκτά η αντιμετώπιση των κρίσιμων καθημερινών - και ιδίως οικονομικών - προβλημάτων.

Για να αντεπεξέλθει στην υπό διαμόρφωση αρνητική συγκυρία, η κυβέρνηση θα μπορούσε βέβαια να επικειρήσει μια μετάθεση της πολιτικής ατζέντας σε ζητήματα διαφάνειας και διαφθοράς, θέμα στο οποίο διατηρεί ακόμη μια σαφέστατη υπεροχή έναντι του ΠΑΣΟΚ. Ένα τέτοιο όμως χειρίσμα ενδέχεται να αποδειχθεί αναποτελε-

ματικό, αφού το ζήτημα της διαφάνειας κατατάσσεται σε μια από τις τελευταίες θέσεις ως προς τη σημαντικότητα των προβλημάτων, με συνολικές αναφορές που μόλις αγγίζουν το 3%.

Εκρηκτικός συνδυασμός. Αντίθετα, αυτό που προσδιορίζει καθοριστικά τις αναιμίες της κοινής γνώμης είναι ο εκρηκτικός συνδυασμός ανεργίας και ακρίβειας, ως των δύο σημαντικότερων προβλημάτων, με μεγάλη διαφορά από όλα τα υπόλοιπα και με ποσοστά αναφορές πρωτόγνωρα, για την τελευταία τουλάχιστον δεκαετία.

Μέσα σ' αυτό το αρνητικό κοινωνικό κλίμα είναι υποχρεωμένη, από εδώ και μπρος, να πορευθεί η νέα διακυβέρνηση και στο σημείο αυτό η ραγδαία ανατροπή που καταγράφηκε, μέσα σε εξήμισι μήνες, στη δημοτικότητα του Γ. Αλογοσκούφη (+10% αρνητικές κρίσεις και -5% θετικές, σε σύγκριση με τον Μάιο) εκτέμπει ένα σαφέστατο μήνυμα.